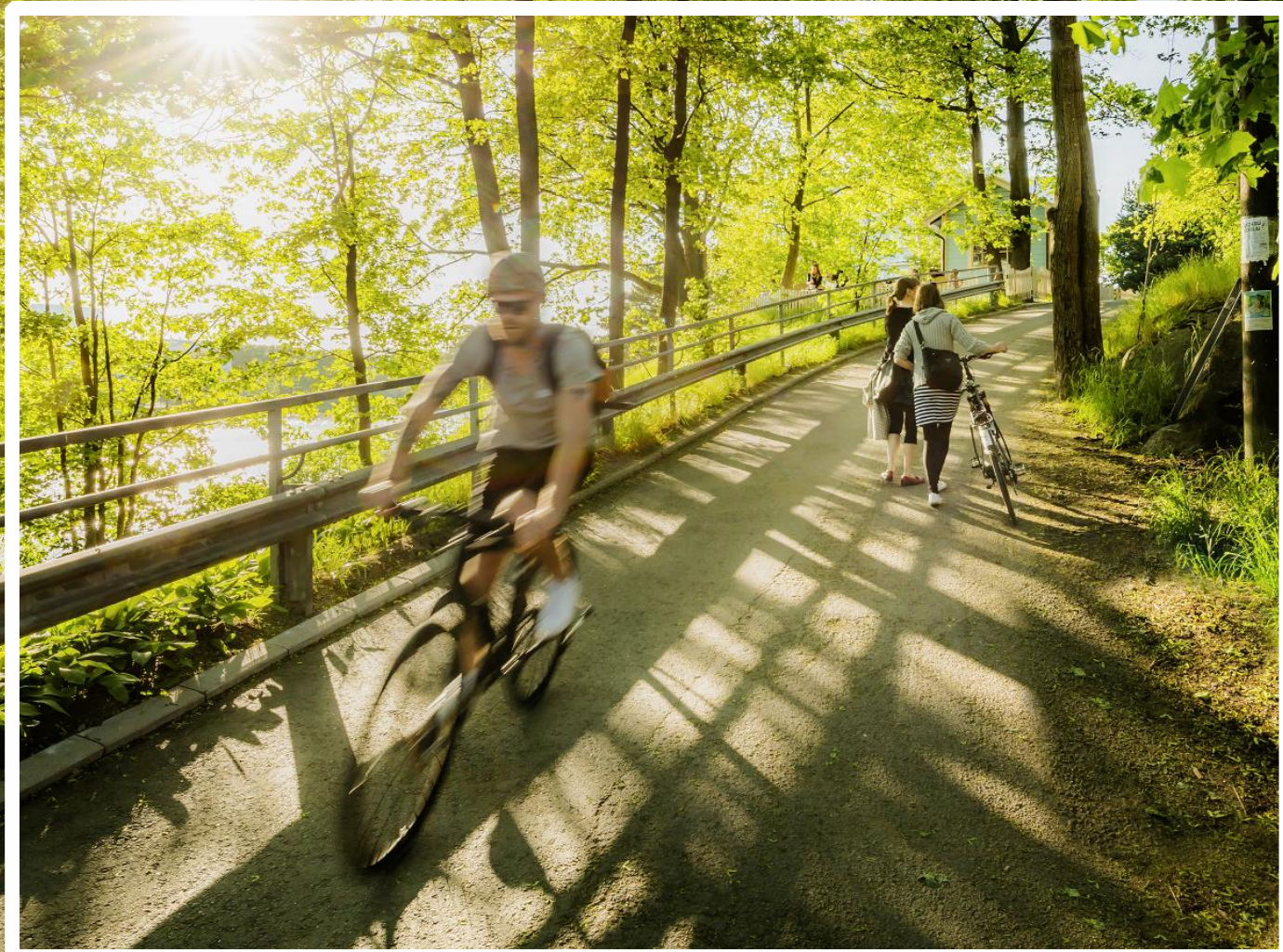

Vuosikertomus 2016

Turvallisempaa ja terveempää elämää

Toiminta-ajatus ja visio

LähiTapiolan tehtävänä on turvata asiakkaidensa elämää ja menestystä. Visionamme on tarjota suomalaisille turvallisempaa ja terveempää elämää. Elämänturva merkitsee asiakkaillemme kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua.

LähiTapiola lyhyesti

LähiTapiola-ryhmä on keskinäinen eli asiakkaiden omistama yhtiöryhmä, joka palvelee henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita.

Yhtiöryhmän muodostavat 20 alueellista keskinäistä vakuutusyhtiötä sekä valtakunnalliset LähiTapiola Vahinkoyhtiö, LähiTapiola Henkiyhtiö, LähiTapiola Varainhoito sekä LähiTapiola Kiinteistövarainhoito.

LähiTapiolan henkilöstömäärä on noin 3 400, josta puolet työskentelee alueyhtiöissä.

Omistaja-asiakkaita on lähes 1,6 miljoonaa.

LähiTapiola Uusimaa

LähiTapiola Uusimaa toimii Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan talous-alueilla. Palvelupisteet sijaitsevat Porvoossa, Järvenpäässä, Keravalla, Kirkkonummella, Klaukkalassa, Lapinjärvellä, Liljendalissa, Loviisassa, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Sipoossa ja Tuusulassa. Markkinaosuutemme on alueella vahva. Menestyksen taustalla ovat alueelle räättälöity toimintatapa, pitkät perinteet ja erinomainen paikallinen palvelu.

LähiTapiola Uusimaalla on noin 71 400 asiakasta. Henkilöstöä on 108. Tarjoamme vahinkovakuuttamisen lisäksi henkilövakuutuksia ja sijoituspalveluita. Päivittäiset pankkipalvelut hoituvat S-Pankissa ja terveydenhuoltopalvelut TerveysHelppi-palvelun kautta. Palvelut yrityksille ja maatalouksille laajentuvat jatkuvasti, myös terveydenhuoltopalvelujen osalta. Alueyhtiöllä on laaja verkosto paikallisia yhteistyökumppaneita.

Sisällysluettelo

Paikallinen läsnäolo ja markkinatilanteen tuntemus siivittivät hienoon tulokseen	3
HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016.....	5
LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016.....	5
Asiakkaat ja asiakasedut	7
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	8
Hallinto, henkilöstö, palkitseminen.....	10
Vastuullisuus.....	12
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	13
Tulevaisuuden näkymät	14
Päälaskelmat	15
Tuloslaskelma	15
Tase.....	16
Epäsuora rahoituslaskelma	18
Tunnusluvut	19
Tilinpäätöksen liitetiedot	20
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	20
Riskienhallinnan liitetiedot.....	24
LähiTapiola Uusimaan tuloslaskelman ja taseen liitetiedot.....	27
Tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet.....	41
Ehdotus voiton käyttämisestä	43
Käytetyt tilikirjat.....	44
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset	45
Tilinpäätösmerkintä	45
Tilintarkastuskertomus	46

Paikallinen läsnäolo ja markkinatilanteen tuntemus siivittivät hienoon tulokseen

Toimitusjohtajan katsaus

Vuosi 2016 oli LähiTapiola Uusimaalle historiallinen. Kaikkien aikojen paras liike-tulos viitoittaa tietä myös kuluvaan vuoteen uusimaalaisten elämän turvaamisessa.

Erik Valros

LähiTapiola Uusimaa teki vuonna 2016 kaikkien aikojen parhaan liiketuloksensa, 6,0 miljoonaa euroa. Myös vakuutustekninen tulos oli erinomainen. Yrityслиiketoimintamme kasvoi 3,2 prosenttia, maatilaliiketoiminta 2,6 prosenttia. Vaikka sijoitusmarkkinat näyttivät alkuvuodesta epävakailta, sijoitustoiminta oli lopulta jopa keskitasoa kannattavampaa. Vahinkoja oli keskimääräistä vähemmän, mutta talouden yleinen hitaus johti siihen, että kasvu jäi tavoitteita pienemmäksi. Henkilöasiakkaiden puolella yhtiönvaihdot lisääntyivät.

Paikallinen läsnäolo ja paikallisen markkinatilanteen tuntemus ovat LähiTapiola Uusimaalle vastaisuudessaakin tärkeitä menestystekijöitä. Tulevaisuudessa on ensiarvoisen tärkeää, että pystymme toteuttamaan myös digitaalisen asioinnin siten, että asiakas saa henkilökohtaisen ja välittävän asiointikokemuksen. Perustimme viime vuonna uuden digicenterin hoitamaan puhelinpalveluamme sekä sähköisten kanavien asiointia ja myyntiä. Olemme onnistuneet nostamaan puhelinpalvelumme vastausprosentin yli 90:ään, ja keskimääräinen jonotusaika on nykyisin alle 50 sekuntia.

Verkkokaupan osuus nousi vuonna 2016, ja ajoneuvojen rekisteröinti uudistus vaikutti osaltaan siihen, että uusia liikennevakuutuksia ostettiin enemmän verkkokanavista kuin katsastusasemilta. Ala itsessään ei juuri kasvanut, vaan kyse on pääosin asioinnin ja ostamisen painotusten muuttumisesta.

Merkityksellisiä ja näkyviä tekoja

LähiTapiolan Sankarikoulutus oli näkyvästi esillä ympäri Suomea. Uudellamaalla tarjosimme ilmaisen ensisammutuskoulutuksen 2 200 asiakkaallemme. Avasimme myös uuden toimipisteen Tuusulan S-Marketin tiloihin. Tämä oli jatkoa LähiTapiolan ja S-ryhmän väliselle yhteistyölle, jossa olemme siirtäneet toimistojamme perinteisistä kivijalkaliiketiloihin suurempien asiakasvirtojen läheisyyteen.

Sankarikoulutuksen lisäksi lahjoitimme heijastinliivejä useille eri tahoille, muun muassa Loviisan Jääkiekkoklubille, Mäntsälän Kirkonkylän koululle ja Neidonkallion päiväkodille. Tuimme paikallista nuorisoliikuntaa ja kulttuuria yhteensä 40 000 eurolla ja

teemme yhteistyötä Uudenmaan Yrittäjien kanssa edistääksemme yritysasiakkaidemme turvallisuutta. Lisäksi teimme yhteistyötä Suomen Punaisen Ristin ja Nälkäpäiväkeräyksen kanssa.

Tavoittelemme kasvua myös tänä vuonna

LähiTapiola Uusimaan talous on vakaalla pohjalla ja peruskannattavuus on hyvä. Voimme yhdessä yhteistyökumppaneidemme kanssa tarjota täydellisempää elämänturvaa kuin kukaan muu tällä markkina-alueella tähän mennessä. Tulevina vuosina meillä on mahdollisuus vahvistaa asemaamme paikallisena yritysten vakuuttajana. Tavoitteen tukemiseksi perustimme uuden yritysliiketoimintajohtajan vakanssin ja palkkasimme tehtävään uuden henkilön uudistamaan yritysmyyntiämme ja asiakkaidenhoitomalliamme. Digitaalisten kanavien merkitys kasvaa, ja siihen kysyntään meidän pitää pystyä vastaamaan paitsi ryhmänä, myös paikallisesti. Uusi digicenter ja uudistetut toimintakonseptit antavat meille kaikki edellytykset menestyä myös digitaalisten palveluiden puolella.

Panostamme vuoden 2017 aikana erityisesti yritysliiketoiminnan kasvuun ja digicenterin täysipainoisen toiminnan käynnistämiseen. Onnistuimme kasvattamaan asiakaskokemuksemme pistemäärää 10 prosentilla viime vuoden aikana, ja tavoitteenamme on nostaa sitä edelleen kuluvan vuoden aikana. Lisäksi tähtäämme markkinaosuuden kasvattamiseen muun muassa uuden liikennevakuutuksen voimalla. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että pidämme henkilöstöstämme hyvää huolta. Henkilöstön hyvinvointia mittaava Great Place to Work -tulos oli viime vuonna jo kolmatta vuotta peräkkäin hyvällä tasolla 76 prosentissa.

Kiitos asiakkaillemme luottamuksesta ja henkilökunnallemme hienosta työstä vuonna 2016. Kaikkien aikojen paras tulos on osoitus siitä, että olemme oikealla tiellä.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016

LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Uusimaa) kuuluu LähiTapiola-ryhmään, jonka johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016

LähiTapiola Uusimaan ensivakuutuksen maksutulo oli 39,3 miljoonaa euroa (39,9 milj. €).

Liiketulos oli 6,0 miljoonaa euroa (4,7 milj. €) ja kokonaistulos 6,6 miljoonaa euroa (5 milj. €).

Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua oli 90,9 prosenttia (92,3 %).

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle oli 3,9 prosenttia (2,6 %).

Yhtiön vakavaraisuuspääoma oli 61,7 miljoonaa euroa (55,7 milj. €). Vastuunkantokyky eli

vakavaraisuuspääoma suhteessa vakuutusmaksutuottoihin oli 162,7 prosenttia (146,9 %)

Tulostiivistelmä

(% / milj. euroa)	2016	2015
Liiketulos	6,0	4,7
Kokonaistulos	6,6	5,0
Tilikauden tulos	4,8	2,1
Vak.tekninen kate ennen tasoitumäärän muutosta	3,5	2,9
Kokonaispääoman tuotto, %	7,2	5,8
Vakavaraisuussuhde (SCR), %	283	

Liiketulos oli kaikkien aikojen paras, 6,0 miljoonaa euroa (4,7 milj. €). Tilikauden tulos oli 4,8 miljoonaa euroa (2,1 milj. €) ja vakuutustekninen kate oli myös parempi kuin edellisenä vuonna, 3,5 miljoonaa euroa (2,9 milj. €).

Liikevaihto kasvoi 1,6 % ja vakavaraisuusasema parani 213,9 %:iin (191,3 %).

Liiketoiminta-alueet

Vakuutusmaksutulo kasvoi sisäisten kannansiirtojen jälkeen 0,3 %. Yrityслиiketoiminta kasvoi 3,2 % ja maatilaliiketoiminta 2,6 %. Suurin haaste oli henkilöasiakkaiden yhtiönvaihtojen lisääntyminen. Vaikka uusia asiakkaita tuli enemmän kuin edellisenä vuonna, oli myös päättäneiden vakuutusten määrä suurempi.

Vahinkovakuutuslajeissa verkkokaupan osuus nousi vuonna 2016 56 prosenttia edellisvuoteen nähden. Ajoneuvojen rekisteröinti uudistus oli osaltaan mukana vaikuttamassa siihen, että suurempi osa uusista liikennevakuutuksista ostettiin verkkokanavista katsastusasemien sijaan. Ala itsessään ei juuri kasvanut – kyse on enemmänkin asioinnin ja ostamisen painotusten muuttumisesta.

Sijoitusmarkkinat näyttivät alkuvuodesta epävakailta, mutta sijoitustoiminta oli loppujen lopuksi jopa keskitasoa kannattavampaa sijoitussalkun nettotuoton ollessa 3,7 %. Vahinkoja oli keskimääräistä vähemmän (korvaussuhde 68,2 %), mutta talouden yleinen hitaus johti siihen, että kasvu jäi tavoitteita pienemmäksi (0,3 %).

Avainluvut

(% / milj. euroa)	2016	2015
Riskisuhde, %	61,5	62,9
Toimintakulusuhde, %	29,4	29,4
Yhdistetty kulusuhde, %	90,9	92,3
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %	3,9	2,6
Vak.tekninen vastuuvelka	56,1	56,2
Oma pääoma	25,5	20,9
Pohjarahasto	0,8	0,8
Arvonkorotusraho	0,0	0,0
Edellisten tilikausien voitto/tappio	11,0	9,1
Tilikauden voitto/tappio	4,8	2,1
Muut oman pääoman erät	8,8	8,8
Taseen loppusumma	85,2	80,0

Liiketulos

LähiTapiola Uusimaan liiketulos oli 6,0 miljoonaa euroa (4,7 milj. €). Arvostuserojen muutos paransi kokonaistulosta 0,54 miljoonalla eurolla (paransi 0,23 milj. €) 6,6 miljoonaan euroon (5 milj. €).

Maksutulo ja maksetut korvaukset

LähiTapiola Uusimaan ensivakuutuksen maksutulo oli tilikaudella 39 339 782,56 euroa (39 932 329,10 €). Vakuutusmaksutulo laski edellisvuoteen nähden 1,5 %. LähiTapiola ryhmän sisäiset kannansiirrot pois lukien maksutulon kasvu oli n. 0,3 %. Omalla vastuulla oleva maksutuotto (luottotappioiden, vakuutusmaksuvastuun muutoksen ja jälleenvakuutuskustannusten jälkeen) oli 37 955 180,54 euroa (37 933 209,67 €).

Yhtiön vahinkosuhte oli 68,2 % (68,6 %).

Maksetut korvaukset olivat yhteensä 26 673 466,35 euroa (26 545 948,43 €). Omalla vastuulla olevat korvauskulut (korvausvastuun muutoksen ja jälleenvakuuttajan osuuden jälkeen) olivat 25 870 731,96 euroa (26 015 317,40 €). Suuria vahinkoja tapahtui normaalia vähemmän, yhteensä 2 kappaletta.

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde oli tilikaudella 90,9 prosenttia (92,3 %). Riskisuhde oli 61,5 prosenttia (62,9 %) ja toimintakulusuhde 29,4 prosenttia (29,4 %).

Muut tuotot ja kulut

LähiTapiola Uusimaan palvelumyyntiä ovat vakuutusten myynti- ja kannanhoitopalveluiden tuottaminen LähiTapiola Keskinäiselle Vakuutusyhtiölle, LähiTapiola Henkivakuutusyhtiölle, Keskinäiselle Eläkevakuutusyhtiö Elolle ja LähiTapiola Varainhoidolle. Lisäksi LähiTapiola Uusimaa on tuottanut korvauspalveluita ja vahinkotarkastuspalveluita LähiTapiola Keskinäiselle Vakuutusyhtiölle. Edellä mainittujen palvelujen myynnistä saatavat tuotot on kirjattu tuloslaskelmaarään muut tuotot ja niiden tuottamisesta aiheutuneet kulut on kirjattu tuloslaskelmaarään muut kulut. Muut tuotot olivat 2 250 136,53 euroa ja kulut 2 345 124,05 euroa, nettomääräisesti -94 987,52 euroa (16 531,43 €).

Sijoitustoiminta käyvin arvoin

LähiTapiola Uusimaan sijoitusten nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) oli 3,9 prosenttia (2,6 %). Sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvoin olivat 3,2 miljoonaa euroa (2,0 milj. €). Sijoitukset käyvin arvoin olivat 86,1 miljoonaa euroa (79,5 milj. €).

Osakesijoitukset

Osakesijoitukset olivat 23,9 miljoonaa euroa (25,5 milj. €) eli 27,8 prosenttia (32,1 %) sijoituksista. Osakesijoitukset tuottivat 1,1 % prosenttia (12,0 %).

Korkosijoitukset

Korkosijoitukset olivat 49,1 miljoonaa euroa (40,9 milj. €) eli 57 prosenttia (51,5 %) sijoituksista. Salkun korkoriskiä kuvaava mittari eli niin sanottu modifioitu duraatio oli

3,66 (4,12) vuotta. Korkosijoitusten tuotto oli 5,4 prosenttia (-0,2 %).

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitukset olivat yhteensä 12,7 miljoonaa euroa (13,1 milj. €) eli 14,8 prosenttia (16,4 %) sijoituksista. Kiinteistöjen tuotto käyvin arvoin oli 5,9 prosenttia (3,3 %).

Tilikauden merkittävät tapahtumat

Vuonna 2016 käynnistyi uusi elämänturvastrategia. S-ryhmän strategisen yhteistyön tuloksena LähiTapiolan vakuutukset otettiin käyttöön S-mobiilipalvelussa. Asiakas- ja vakuutusjärjestelmien uudistaminen käynnistettiin uuden strategian mukaisesti.

Solvensi II vakavaraisuussäätely astui voimaan vuoden 2016 alussa. Uuteen säätelyyn on varauduttu jo aikaisemmin päivittämällä hallintojärjestelmä vastaamaan uudistetun vakuutusyhtiölain säännöksiä sekä kehittämällä vakavaraisuuden ja riskienhallinnan laskenta- ja raportointijärjestelmiä sekä raportointikäytäntöjä vaatimusten mukaisiksi.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallintoneuvosto on päättänyt 15.11.2016. yhtiön liikennevakuutuskannan hajauttamisesta alueyhtiöihin 30.6.2017. LähiTapiola Uusimaan hallintoneuvosto on 24.11.2016 päättänyt yhtiön toiminnan laajentamisesta käsittämään 1.7.2017 myös lakisääteisen liikennevakuutuksen. Yhtiö on 20.12.2016 jättänyt Finanssivalvonnalle hakemuksen toimiluvan laajentamisesta koskemaan myös liikennevakuutusta.

Keväällä 2016 perustettiin uusi yritysliiketoimintajohtajan vakanssi ja tehtävään palkattiin Timo Rajala. Hänen johdollaan uudistettiin yritystoiminnan myynti- ja asiakkaidenhoitomallit. Samalla henkilöasiakas- ja maatilaliiketoiminta yhdistettiin yhdeksi liiketoiminta-alueeksi, jonka johtajana toimi Leila Rajala. Hän siirtyi puolestaan vuoden lopussa LähiTapiola Palvelut Oy:n palvelukseen ja uudeksi liiketoimintajohtajaksi nimitettiin Sanna Antinluoma.

Syyskuussa avattiin uusi toimipiste Tuusulaan S-Marketin tiloihin. Tämä oli jatkumoa LähiTapiola Uusimaan ja S-ryhmän yhteistyölle, jossa yhtiö on siirtänyt toimistojaan perinteisistä kivijalkaliiketiloihin suurempien asiakasvirtojen läheisyyteen.

Joulukuussa perustettiin LähiTapiola Uusimaan uusi DigiCenter hoitamaan puhelinpalvelua sekä sähköisten kanavien asiointia ja myyntiä. DigiCenter toimii Sipoon toimiston tiloissa ja työllistää 12 henkilöä.

LähiTapiola Uusimaa tarjosi vuoden 2016 aikana alkusammutuskoulutuksen yli 2 100 asiakkaalleen. Alkusammutuskoulutuksen tarkoituksena on parantaa kansalaisten toimintakykyä tulipalotilanteissa.

Asiakkaat ja asiakasedut

LähiTapiola-ryhmän toiminnan ylijäämä käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi maksun alennuksina, asiakashyvityksinä ja palvelujen kehittämisenä. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta, jolloin varmistetaan asiakkaiden edut tulevaisuudessakin.

Omistaja-asiakkaan palveluetauja ovat muun muassa TerveysHearpi, Älyhenkivakuutus ja Hätäpalvelu. Vuonna 2016 noin 27 000 henkilölle koulutettiin alkusammutustaidot LähiTapiolan Sankarikoulutuksissa. LähiTapiola Uusimaa koulutti alueellaan 1825 henkilöä. Näiden lisäksi 341 henkilöä osallistui käytännön harjoitukseen avoimissa koulutuksissa ilman rekisteröitymistä.

LähiTapiola Uusimaan yksityistalouksien keskittämisalennusten kokonaismäärä nousi 3 miljoonaa euroon.

Etujen määrää lisää myös yksityistalousasiakkaiden vakuutuksia koskeva bonusyhteistyö S-ryhmän kanssa. S-bonusta maksettiin 49 703 asiakkaalle.

Vahinkovakuutuksen yksityistalousliiketoiminnan hoitovastuulla olevien asiakkaitten lukumäärä katsauskauden lopussa oli 60 438 (12/2015 62 048), yritysasiakasliiketoiminnan asiakasmäärä 7 928 (12/2015 8 007) ja maatalo-asiakkaitten 2 993, (12/2015 2 974).

Toimintaympäristö

Vahinkovakuutustoiminta

Suomen talous osoitti hienoisia piristymisen merkkejä vuonna 2016. Vuoden 2016 aikana kasvu vahvistui yksityisen kulutuksen ja rakennusinvestointien vetämänä. Viennin kasvu jäi yhä odotettua vaisummaksi. Aluetalouskehityksen aallonpohja on saavutettu ja näkymien odotetaan vähitellen parantuvan. Kasvu on kuitenkin ollut maltillista ja alueelliset erot voivat olla huomattavia.

Finanssialan Keskusliitto (FK) arvioi ensivakuutuksen maksutulon kasvavan vuonna 2016 noin prosentin. Vahinkomenon arvioidaan kasvavan noin 5 %. Työtapaturmavakuutuksen maksutulon arvioidaan alenevan. Liikennevakuutuksen, vapaaehtoisen autovakuutuksen, muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulon arvioidaan pysyvän ennallaan tai kasvavan hieman edellisvuodesta. Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde on pysynyt hyvällä tasolla.

Sijoitustoiminta

Vuonna 2016 oli paljon yllättäviä tapahtumia ja markkinoiden reaktiot niihin odottamattomia. Alkuvuotta sävyttivät pelot USA:n taantumariskeistä sekä Kiinan

talouskasvun hallitsemattomasti hidastumisesta. Tammi-helmikuussa makrotalouden heikkous aiheutti voimakkaita arvonlaskuja osakemarkkinoilla sekä muissa riskillisimmissä omaisuuserissä. Kevään mittaan suhdanneriskit alkoivat kuitenkin helpottaa ja osakemarkkinat kääntyivät trendinomaiseen nousuun.

Kesäkausi oli politiikan areenoilla dramaattinen. Britannia päätti juhannuksen kansanäänestyksessä irtautua Euroopan unionista. Vaikka ns. Brexit-päätös oli aluksi melkoinen järkytys, vaikutukset talouteen ja sijoitusmarkkinoihin jäivät kuitenkin lyhytaikaisiksi. Ainoa pitkäkestoinen seuraus oli punnan merkittävä heikkeneminen.

Markkinat hermoilivat ennen Yhdysvaltain presidentinvaaleja, mutta jo vaaleja seuraavana päivänä markkinat alkoivat hinnoitella positiivisesti tulevan presidentin mahdollisen elvytyspolitiikan vaikutuksia.

Keskuspankkipolitiikka oli vuonna 2016 kokonaisuutena elvyttävää ja markkinoita tukevaa. USA:n keskuspankki FED oli aloittanut koronnostot jo joulukuussa 2015 mutta suhdanne-epävarmuuden ja poliittisten riskien vuoksi jatkoi niitä vasta vuoden 2016 lopussa. Euroopan keskuspankki EKP jatkoi talouden massiivista elvytystä ja laajensi arvopapereiden osto-ohjelmansa koskemaan myös hyvälaatuisia yrityslainoja.

Maailman osakemarkkinoiden euromääräinen kokonaisvuosituotto oli erinomainen, noin 11 %. Suomen osakemarkkinoilla kokonaistuottoa kertyi noin 13 %, mutta Euroopassa kokonaistuotto jäi alle 2 %:n. USA:n ja kehittyvien markkinoiden osakkeiden euromääräinen kokonaistuotto oli noin 15 %. Korkomarkkinoilla tuottovaatimukset kääntyivät vuoden jälkipuoliskolla nousuun parantuneiden kasvunäkymien sekä voimistuneiden inflaatio-odotusten myötä. Nimelliskorkojen noususta huolimatta euroalueen valtionlainojen vuosituotto oli yli 3 %. Valuuttamarkkinoilla euro heikkeni Yhdysvaltain dollaria vastaan noin 3 % ja Japanin jeniin nähden miltei 6 %. Sen sijaan Ison-Britannian puntaa vastaan euro vahvistui lähes 16 %.

Euroopan kiinteistösijoitusmarkkinat jatkuivat vuonna 2016 vilkkaina, vaikka volyymit laskivat jonkin verran vuoteen 2015 verrattuna. Suurin syy laskulle oli kaupankäynnin hiljeneminen Iso-Britanniassa maan EU-eron johdosta. Vuonna 2016 Suomessa tehtiin kiinteistökauppoja enemmän kuin kertaakaan aikaisemmin ja transaktiovolyymi nousi n. 7,0 miljardiin euroon. Toimitilavuokrissa ei tapahtunut isoja muutoksia Suomessa ja tilakysyntä oli laskussa käyttäjäyritysten tehostaessa tilankäyttöään.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonta perustuu EU-tason Solvenssi II-säännöstöön, joka tuli voimaan 1.1.2016. LähiTapiola-ryhmä ja sen vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuuden käyttämällä standardikaavaa. LähiTapiola-ryhmä muodostaa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain (jäljempänä RaVa) mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän. LähiTapiola Vahinkoyhtiö toimii ryhmän johtavana yrityksenä ja sen tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset.

LähiTapiolan vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta.

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan

asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiö ovat velvollisia pääomittamaan ryhmän toista yhtiötä edellyttäen, että yhtiön oma vakavaraisuus on riittävän hyvällä tasolla ja myös säilyy hyvällä tasolla pääomituksen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistöpääomarahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Nämä

yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedoten vaatia lisäpääomitusta. S-Pankki Oy ei kuulu yhteisvastuusopimuksen piiriin.

Ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on tällä hetkellä hyvällä tasolla, jolloin todennäköisyys sille, että joudutaan turvautumaan yhteisvastuusopimuksen mukaisiin pääomituksiin, on hyvin pieni. LähiTapiola-ryhmän vakavaraisuuslaskennassa otetaan huomioon yhteisvastuusopimuksen vaikutus.

LähiTapiola Uusimaan ja ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Vakavaraisuussuhde

LähiTapiola Uusimaan vakavaraisuussuhde (yhtiön oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuusvaatimukseen) oli 283 %. Siten yhtiön vakavaraisuutta voidaan pitää vahvana.

Vahinkovakuutuksen riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan

riskit. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja jälleenvakuutussuojiiin sekä vastuuvelan riittävyys. Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit. Toimintaympäristön riskejä ja strategisia riskejä korostavat vakuutusosalalla samanaikainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: mm. digitalisaation tuoma murros, toimialaliukumat, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

LähiTapiola Uusimaan riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa ja vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Hallinto, henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola-ryhmän hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola-ryhmän ja sen yhtiöiden hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola-ryhmän hallintomalliin vaikuttaa keskeisesti sen vakuutusyhtiöiden keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat vakuutusyhtiöiden osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtiöryhmän, jonka lain tarkoittama johtava yritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola -ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavasta hallinnosta, vakavaraisuudesta, riskienhallinnan järjestämisestä, sisäisestä valvonnasta sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola-ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola-ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuuhenkilöt. Yhtiöryhmän johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien sekä LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden välillä solmitun ryhmäsopimuksen mukaisten valtuuksien puitteissa LähiTapiola-ryhmän strategisten ja muiden ryhmätason yhteisten asioiden valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta sekä yhtiöryhmän ohjaamisen ja kehittämisen kokonaisuudesta.

Yhtiökokous

LähiTapiola Uusimaan yhtiökokous pidettiin 25.5.2016. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2015, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin vastuuvapaus yhtiön hallinnolle ja toimitusjohtajalle sekä

valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

Erovuorossa olevien hallintoneuvoston jäsenten Sune Sjögårdin, Magnus Wikstenin ja Matti Erikssonin tilalle ei valittu uusia jäseniä. Heistä Sune Sjögård ja Matti Eriksson eivät olleet uudelleen valittavissa ikäpykälän takia, ja Magnus Wiksten pyysi eroa. Erovuorossa olevan Kirsi Castrénin tilalle valittiin Carola Valkama. Lisäksi hallintoneuvostosta eroa pyytäneelle Leila Jaskaselle ero myönnettiin ja hänen tilalle ei valittu uutta jäsentä. Anne Simolinna pyysi eroa hallintoneuvostosta esteellisyyden takia ja hänen tilalleen ei valittu uutta jäsentä hallintoneuvostoon. Uusia jäseniä hallintoneuvostoon ei valittu. Hallintoneuvoston jäsenmäärä muutosten jälkeen on 25.

Tilintarkastajaksi valittiin Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Timo Nummi, KHT.

Hallintoneuvosto

LähiTapiola Uusimaa piti järjestäytymiskokouksensa 25.5.2016. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtajaksi Olavi Kailari ja varapuheenjohtajaksi Paavo Niiranen. Hallintoneuvosto kokoontui 3 kertaa.

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunta

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tarkoituksena on valintaesitysten valmistelun monipuolisuuden ja läpinäkyvyyden varmistaminen valittaessa jäseniä alueyhtiön omiin hallintoelimiin sekä alueyhtiön edustajia tai ehdokkaita muiden LähiTapiola -ryhmään kuuluvien yhtiöiden hallintoelimiin.

Nimitysvaliokunnan puheenjohtajana on vuonna 2016 toiminut hallintoneuvoston puheenjohtaja Olavi Kailari ja jäsenenä hallituksen puheenjohtaja Pirkko Rantanen-Kervinen, Kjell Adolffson ja Paavo Niiranen. Kokoukseen osallistui myös toimitusjohtaja Erik Valros ja nimitysvaliokunnan sihteeri hallintojohtaja Raimo Alatalo.

Hallitus

LähiTapiola Uusimaan hallitukseen kuuluu 6 jäsentä. Hallintoneuvosto nimittää hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmannes. Hallituksen erovuorossa olevan Jouko Hyvärisen tilalle valittiin Anne Simolinna. Hallituksen erovuorossa olevat Kjell Adolfsson, Thomas Antas ja Ritva Pihlaja valittiin uudestaan.

LähiTapiola Uusimaan hallitus kokoontui 13 kertaa ja piti 2 sähköpostikokousta vuonna 2016. Hallituksen jäseniä olivat:

	Toimikausi
• Pirkko Rantanen-Kervinen, pj	2015-2018
• Kjell Adolfsson, vpj	2016-2019
• Thomas Antas	2016-2019
• Timo Haapaniemi	2015-2017
• Ritva Pihlaja	2016-2018
• Jouko Hyvärinen (1.1.2016-25.5.2016)	
• Anne Simolinna (25.5.2016 alkaen)	2016-2017

Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Uusimaan toimitusjohtajana toimii Erik Valros ja hänen sijaisenaan Raimo Alatalo.

Lähipiiri

LähiTapiola Uusimaan lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Tilintarkastaja

Yhtiön tilintarkastaja on Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy AB, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Timo Nummi, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Uusimaa on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

LähiTapiola Uusimaan henkilökunnan keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana oli 108 (102) henkilöä. Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 110 henkilöä.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Uusimaan palkitseminen perustuu yhtiöryhmän ja sen yhtiöiden strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin, vaikka jotkin palkkiotavoitteista voivat olla vuotta pidempää aikajaksoa mittaavia. Palkitsemisjärjestelmä koskee johtoa ja koko henkilöstöä.

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikaväli etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Vastuullisuus

LähiTapiola Uusimaan tavoitteena on tarjota asiakkailleen turvallisempaa ja terveempää elämää. LähiTapiolan yritysvastuu on paikallisia ja valtakunnallisia tekoja kestävän kehityksen edistämiseksi. Käytännön tekemistä ohjaavat yhtiöryhmän yhteiset vastuullisuusperiaatteet sekä vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle sekä lähiyhteisöille ja yhteiskunnalle. Painopisteinä ovat elämänturvaa ja vahinkojen ennaltaehkäisemistä painottavan strategian mukaisesti ihmisten turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Sijoitustoiminnassa noudatamme vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Taloudellisen turvan tarjoaminen on pohja asiakkaiden elämänturvasta huolehtimiselle ja auttaa heitä huolehtimaan paremmin itsestään, perheenjäsenistään sekä muista läheisistään. Taloudellinen vastuu perustuu yhtiön vakavaraisuudesta huolehtimiselle.

Asiakkaiden kuuleminen ja ottaminen mukaan toiminnan kehittämiseen on asiakkaidensa omistamalle keskinäiselle yhtiölle erittäin tärkeää. Tuotteita ja palveluita kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa ja asiakkaat ovat mukana yhtiön toiminnan kehittämisessä muun muassa tutkimusten, tuotekehitysprosessin, testauksen sekä hallinnon kautta. Asiakaspalautteiden kerääminen ja käsittely on jatkuvaa ja järjestelmällistä. Asiakastytyväisyyttä mitataan ja seurataan jatkuvasti.

Vuoden 2016 merkittävin hanke oli LähiTapiolan Sankarikoulutus, jossa edistettiin paloturvallisuutta kouluttamalla 27 000 suomalaiselle alkusammutustaidot. Alkusammutuskoulutusta tarjottiin vuonna 2016 asiakasetuna 100 000 asiakkaalle ja asiakkuudesta kiinnostuneelle. LähiTapiola Uusimaa koulutti alueellaan 1 825 henkilöä. Näiden lisäksi 341 henkilöä osallistui käytännön harjoitukseen avoimissa koulutuksissa ilman rekisteröitymistä. Yhteistyöpalokunnat järjestivät alkusammutuskouluttajien koulutuksia. Näitä koulutuksia LähiTapiola Uusimaa tuki maksamalla puolet koulutuksien rekisteröintimaksuista. Koulutuksien tukeminen oli osa LähiTapiola Uusimaan Sankarikoulutusta. AS1-kouluttajakoulutuksen kävi yhteensä 11 VPK:laista.

Osa LähiTapiola Uusimaan henkilökunnasta jalkautui koulujen alkaessa liikenneohjaajiksi vaarallisten suojateiden kohdilla. Yhteistyömme SPR:n kanssa jatkui ja olimme mukana tukemassa SPR:n ystävänpäiväkahveja. Järjestimme Kontti keräyksen toimistoillamme ja osallistuimme Nälkäpäivän keräykseen vapaaehtoiskerääjinä. Järjestimme yritysasiakkaillemme ja heidän henkilökunnalleen

Työturvallisuuskorttikoulutuksen, johon osallistui maksimimäärä 30 henkilöä. Turvasimme yritysasiakkaamme teollisuusmaalaamon kiinteistöä valaisimien turvasytyttimillä. Maatila-asiakkaille räätälöimme Sankarikoulutuksia ja turvasimme yhden maatilan tuotantorakennuksia valaisimien turvasytyttimillä.

Yritysvastuun kumppaneiden kanssa tehdään laajalti yhteistyötä turvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistämiseksi yhteiskunnassa.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa toteutettiin Sankarikoulutus ja nuorten Nou Hätä! -pelastustaitokampanjassa LähiTapiola oli mukana tarjoamassa ensiapu- ja pelastustaitojen opetusta lähes 40 000 koululaiselle. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton kanssa tuotettiin lasten vesiturvallisuuteen liittyvää aineistoa. Yhteistyö Suomen Punaisen Ristin kanssa painottui ystävä- ja tukihenkilötoimintaan. Toiminnan tavoitteena on vähentää ihmisten yksinäisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä.

Urheiluliittojen kanssa edistetään erityisesti lasten ja nuorten liikuntaa. Tarkoituksena on innostaa nuoria liikkumaan ja torjua nuorten syrjäytymistä. LähiTapiola Uusimaa on aktiivisesti mukana tukemassa mm. Lurensin kesäteatteria, FC Futura Junioreita, ÅIF salibandyn junioriakatemiaa ja SB-Pro salibandyn naisten joukkueen omien junioreiden kehitystä. Olemme myös vahvasti mukana tukemassa Kirkkonummella toimivan LähiTapiola SportCenterin toimintaa, kannustaen nuoria ja lapsia liikkumaan.

LähiTapiola Uusimaa tekee yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa ja tarjoaa aktiivisesti työharjoittelupaikkoja alueen opiskelijoille. Vuonna 2016 kuusi opiskelijaa teki työharjoittelun meillä.

LähiTapiola pyrkii tavoitteellisesti vähentämään ympäristö- ja ilmastovaikutustaan muun muassa omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuudella, uusiutuvan energian käytöllä, rakennuttamisen ratkaisuilla sekä sähköisten palvelujen ja toimintatapojen edistämällä.

LähiTapiola teki turvallisuuskoulutuksen tarjoamiseen sekä energiatehokkuuden parantamiseen ja uusiutuvan energian tuotantoon liittyvät kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukset. LähiTapiolan tavoitteena on auttaa ihmisiä aktiivisesti ennakkoimaan ja varautumaan erilaisiin tilanteisiin sekä ennaltaehkäisemään vahinkoja ja vaaratilanteita tarjoamalla ihmisten ja yhteisöjen turvallisuutta edistävää koulututusta. Kiinteistöjen energiatehokkuutta pyritään parantamaan toimitila- ja asuinkiinteistöjen energiatehokkuussopimusten

mukaisesti. Lisäksi panostetaan uusiutuviin energiamuotoihin. Sitoumukset linkittävät osaltaan LähiTapiolan tekemän työn kansallisten kestävän kehityksen ja vastuullisuuden tavoitteiden edistämiseen sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

LähiTapiola-ryhmän vuosiraportissa 2016 raportoidaan yritysvastuusta laajemmin. Se on luettavissa osoitteessa www.lahitapiola.fi/talous.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

LähiTapiola Uusimaa ja LähiTapiola Vahinkoyhtiö ovat 28.2.2017 allekirjoittaneet kannanluovutussuunnitelman koskien LähiTapiola Vahinkoyhtiön LähiTapiola Uusimaan toimialueella harjoittamaa lakisääteisen liikennevakuutuksen liiketoimintaa ja siihen liittyvää vakuutuskannan osan luovuttamista LähiTapiola Uusimaalle. Luovutuksen on tarkoitus tapahtua 30.6.2017. Suunnitelman toteutuminen edellyttää Finanssivalvonnan suostumusta.

Liikennevakuutusten kannanluovutusten yhteydessä on uudistettu LähiTapiola-ryhmän yhtenäisyyttä ja päätöksentekoa vahvistava sekä ryhmään kuuluvien yhtiöiden työnjakoa ja rooleja selkeyttävä ryhmäsopimus, joka tulee voimaan liikennevakuutuskantojen siirtymishetkellä.

Samassa yhteydessä on päivitetty LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden keskinäinen yhteisvastuusopimus, jonka mukaan osapuolina olevat yhtiöt ovat yhdenvertaisessa vastuussa ryhmän ja sen yhtiöiden vakavaraisuudesta.

Uusi liikennevakuutuslaki astui voimaan 1.1.2017 ja LähiTapiola ryhmä lanseerasi heti vuoden alussa uuden liikennevakuutustuotteen, jossa oli monia lain mahdollistamia uudistuksia. Yksi merkittävä uudistus oli uusi bonuskäytäntö, joka mahdollistaa saman talouden omistuksessa olevien autojen yhtenäisen bonusten laskennan. Uudistus on herättänyt paljon kiinnostusta omassa asiakaskunnassa, mutta se on myös toiminut

erinomaisena kilpailutekijänä uusasiakashankinnassa. Ensimmäisten kuukausien uusmyynti oli ennätyksellisen hyvällä tasolla ja MA- vakuuttamisen markkinaosuus on ollut vahvassa kasvussa alkuvuodesta.

LähiTapiola- ryhmä päätti poikkeuksellisesti laskea kotivakuutuksen ja liikennevakuutuksen tariffihintoja vuodelle 2017. Ryhmän korvauskulut ovat kahtena edellisenä vuonna olleet hyvällä tasolla ja vahingottomuus on olennainen osa ryhmän elämänturvastrategiaa. Asiakkaita haluttiin palkita vahingottomuudesta alentamalla hintoja yhteensä 14 miljoonalla eurolla.

LähiTapiolan Sankarikoulutusteema saa jatkoa keväällä 2017, kun tarjoamme yhdessä Punaisen Ristin kanssa asiakkaillemme ja alueemme koululaisille hätäensiapukoulutuksen. Koulutustilaisuuksia järjestetään joka puolella toimialuettamme ja tavoitteena on kouluttaa yli 1000 henkilöä vuoden aikana.

LähiTapiola Uusimaa juhlii 125-vuotista taivaltaan vuonna 2017. Yhtiö perustettiin nimellä Itä-Uudenmaan Paloapuyhdistys ja perustamiskokous pidettiin Porvoon Seurahuoneella 6.2.1892. Juhlapäivänä 6.2.2017 syntymäpäiviä juhliittiin kaikissa yhtiön toimipisteissä kakkukahveilla. Juhlavuotta vietetään erilaisilla tapahtumilla ja tarjouksilla koko vuoden ajan ja yhtiökokouksen yhteydessä myös erillisellä henkilökunnan ja luottamishenkilöiden juhlaillallisella.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutusliiketoiminta

Vahinkovakuutusmarkkinoiden näkymät vuodelle 2017 ovat haastavat. Matala korkotaso ja sijoitusmarkkinoiden yleinen epävarmuus rasittavat vakuutusyhtiöitä. Työllisyyden ja ostovoiman parantuessa vain niukasti odotukset laajapohjaiselle vahinkovakuutustoiminnan maksutulon kasvulle ovat hyvin maltilliset. Tietyillä alueilla palvelu- sekä markkinasegmenteissä on kuitenkin edelleen kasvumahdollisuuksia. Palkkasummien kehitys on maltillista, jolloin työtapaturmavakuutuksen kasvuympäristö on haasteellinen.

Vahinkovakuutuksen hintakilpailun odotetaan lisääntyvän ja kansainvälistyvän. Kiristynyt kilpailu heikentää osaltaan kannattavuutta. Vahinkomenon ennakoita pysyvän pitkän ajan keskiarvoa alhaisempana. Digitaalisiaatio tehostaa ja uudistaa vahinkovakuutusliiketoimintaa. Digitaalisista palveluista muotoutuu vähitellen asiakkaille tärkein asiointikanava, ja automatisoinnilla haetaan jatkuvaa tehokkuuden parantamista. Digitaalisiaatio tukee osaltaan myös toimialaliukumien kiihtymistä.

Terveys- ja hyvinvointiliiketoimintojen merkitys vakuutusyhtiöille on kasvussa. Yksityisten hyvinvointipalveluiden markkinat ovat merkittävässä muutoksessa, ja vakuutusyhtiöt ovat siinä vahvasti mukana.

Toimialan murroksessa LähiTapiolan tavoitteena on palvelujohtajuus. Strategiamme keskiössä on paras elämänturvapalvelu, jossa ennakkoinnilla ja aktiivisella huolenpidolla on keskeinen rooli. Erottaudumme muista toimijoista sekä parhailla asiakashyödyillä ja -eduilla että palkitsemalla myös vahingottomuudesta. Asiakkaat odottavat digitaalisiaation myötä entistä sujuvampaa, nopeampaa, helpompaa, yksilöllisempää ja paremmalla hinta-laatusuhteella tarjottavia palveluita.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2017 käynnistyessä maailmantalouden suhdanneindikaattorit ovat suotuisammassa asennossa kuin vuosi sitten. Yhdysvalloissa kotitalouksien luottamus talouteen on vahvempaa kuin kertaakaan tällä vuosikymmenellä. Euroopassa kasvu saattaa hivenen hidastua mutta pysynee 1,5 prosentin tuntumassa. Myös

Suomen taloudessa on tapahtunut positiivinen käänne. Venäjä sekä Brasilia ovat pääsemässä uudelleen kasvu-uralle ja kehittyvien markkinoiden kasvunäkymä on vahvistunut yleisemminkin.

Positiivisesta perusvireestä huolimatta suhdannenäkymään liittyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä lähinnä poliittisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi. Keväällä 2017 Euroopassa käynnistyvät neuvottelut Ison-Britannian EU-eron ehdoista ja edessä on myös runsaasti vaaleja, joissa Euroopan integraatiota vastustavat voimat saattavat vahvistua. USA:ssa Donald Trumpin presidenttiys on hyvin suuri epävarmuustekijä.

Rakenteellisesti maailmantalouden suurin haaste on tuottavuuskasvun oleellinen hidastuminen. Heikon tuottavuuskehityksen vuoksi kasvutavoitteisiin pääseminen edellyttää entistä suurempaa velanottoa. Velkamäärien paisuminen puolestaan lisää nouseviin korkoihin liittyviä riskejä. Markkinat odottavat USA:n keskuspankin nostavan korkoja kahdesti vuonna 2017. Koronnostoja voi tulla enemmänkin, mikäli elvyttävä finanssipolitiikkaa nostaa inflaatio-odotuksia.

Sijoitusmarkkinoilla alkavan vuoden näkymä on riskialtis. Korot ovat saattaneet jo kääntyä pidempikestoiseen nousuun, mikä varjostaa joukkolainasijoitusten tuottonäkymiä. Osakemarkkinoillakin kurssiheilunta voi voimistua, koska arvostustasot ovat joillain markkinoilla jo melko korkeat. Euroopan keskuspankin päätös pienentää kuukausittaisia arvopaperiostojaan vuoden 2017 huhtikuusta alkaen saattaa osaltaan heikentää Euroalueen korkomarkkinoiden likviditeettiä. Toisaalta EKP:n ensimmäisiin koronnostoihin on vielä matkaa ja euroalueen lyhyet sekä keskipitkät korot säilynevät vielä vuosia hyvin matalina.

Keski-Euroopassa kiinteistökauppa käy edelleen erittäin vilkkaana. Euroopan tasolla vuokramarkkinoilla on jatkunut positiivinen vire ja vuokrien ennustetaan kasvavan jonkin verran vuoden 2017 aikana. Markkinoilla on tarjolla runsaasti pääomia ja kiinteistöt näyttävät sijoittajille houkuttelevana sijoitusluokkana. Nämä kaikki tekijät yhdessä näyttäisivät tukevan kiinteistöjen positiivista arvokehitystä vuoden 2017 aikana. Epävarmuuden vuoden 2017 näkymiin tuo useat poliittiset riskit, mm. neuvottelut Iso-Britannian EU-erosta sekä kansanäänestykset.

Päälaskelmat

Tuloslaskelma

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA		1.1.2016	-	31.12.2016		1.1.2015	-	31.12.2015
Vakuutusmaksutuotot								
Vakuutusmaksutulo	39 339 782,56					39 932 329,10		
Jälleenvakuuttajien osuus	-1 430 775,63	37 909 006,93				-1 573 753,82	38 358 575,28	
Vakuutusmaksuvastuun muutos								
Kokonaismuutos	46 082,65					-430 764,09		
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	46 082,65				0,00	-430 764,09	
Jälleenvakuuttajien osuus								
Kokonaismuutos	90,96					5 398,48		
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	90,96	46 173,61	37 955 180,54		0,00	5 398,48	-425 365,61
								37 933 209,67
Muut vakuutustekniset tuottot				0,00				0,00
Korvauskulut								
Maksetut korvaukset	-26 673 466,35					-26 545 948,43		
Jälleenvakuuttajien osuus	701 379,62	-25 972 086,73				831 746,89	-25 714 201,54	
Korvausvastuun muutos								
Kokonaismuutos	-120 873,48					-181 006,42		
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	-120 873,48				0,00	-181 006,42	
Jälleenvakuuttajien osuus								
Kokonaismuutos	222 228,25					-120 109,44		
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	222 228,25	101 354,77	-25 870 731,96		0,00	-120 109,44	-301 115,86
								-26 015 317,40
Liikekulut				-8 620 913,28				-9 003 494,27
Muut vakuutustekniset kulut				0,00				0,00
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta				3 463 535,30				2 914 398,00
Tasoitusmäärän muutos								
Kokonaismuutos		0,00				-2 162 578,00		
Liiketoimintasiirron osuus		0,00	0,00			0,00	-2 162 578,00	
Vakuutustekninen kate				3 463 535,30				751 820,00
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA								
Vakuutustekninen kate				3 463 535,30				751 820,00
Sijoitustoiminnan tuotot		4 103 618,07				2 961 722,47		
Sijoitusten arvonorotus		0,00				0,00		
Sijoitustoiminnan kulut		-1 439 332,05				-1 156 606,22		
Sijoitusten arvonorotuksen oikaisu		0,00		2 664 286,02		0,00		1 805 116,25
Muut tuotot								
Muut				2 250 136,53				2 305 555,40
Muut kulut								
Muut				-2 345 124,05				-2 289 023,97
Voitto varsinaisesta toiminnasta				6 032 833,80				2 573 467,68
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)				0,00				0,00
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja				6 032 833,80				2 573 467,68
Tuloverot								
Tilikauden vero		-1 231 168,52				-655 800,00		
Aikaisempien tilikausien verot		14 878,09				209 969,58		
Laskennallisen verovelan muutos		0,00		-1 216 290,43		0,00		-445 830,42
Tilikauden voitto				4 816 543,37				2 127 637,26

Tase

Vastaavaa		31.12.2016		31.12.2015
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot	7	256 871,48		378 662,02
Sijoitukset	6			
Kiinteistösisjoitukset	6			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		2 414 316,43		2 676 273,82
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		0,00		0,00
Lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä		0,00	2 414 316,43	0,00
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteyksyrityksissä	7			
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksistä		3 514 740,64		0,00
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä		0,00		0,00
Talletukset saman konsernin yrityksissä		0,00		0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteyksyrityksissä		0,00		0,00
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteyksyrityksiltä		200 000,00	3 714 740,64	0,00
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet		60 711 555,70		52 963 168,64
Rahoitusmarkkinavälineet		3 740 136,47	64 451 692,17	12 009 537,66
Kiinnelainasaamiset		0,00		0,00
Muut lainasaamiset	8	0,00		0,00
Talletukset		0,00		0,00
Muut sijoitukset		0,00		0,00
Jälleenvakuutustalletusaamiset		0,00	70 580 749,24	0,00
Saamiset	9			
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta		6 553 129,71		6 558 689,26
Vakuutusedustajilta		0,00	6 553 129,71	0,00
Jälleenvakuutustoiminnasta			464 438,81	662 083,67
Laskennallinen verosaaminen			0,00	0,00
Muut saamiset		200 871,01	7 218 439,53	120 771,66
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	7	196 005,12		181 268,68
Muut aineelliset hyödykkeet		189 879,00		96 245,00
Ennakkomaksut		0,00	385 884,12	0,00
Rahat ja pankkisaamiset			6 478 276,60	3 393 296,34
Muu omaisuus		16 716,73	6 880 877,45	16 716,73
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat			97 979,25	55 840,64
Muut siirtosaamiset			195 030,91	868 953,51
Vastaavaa yhteensä		85 229 947,86		79 981 507,63

Vastattavaa		31.12.2016		31.12.2015	
Oma pääoma	8				
Pohjarahasto		824 991,20		824 991,20	
Takuupääoma		8 799 403,45		8 799 403,45	
Arvonkorotusraho		0,00		0,00	
Muut rahastot		11 039 595,78		9 101 363,13	
Edellisten tilikausien voitto/tappio		0,00		0,00	
Tilikauden voitto/tappio		<u>4 816 543,37</u>	25 480 533,80	<u>2 127 637,26</u>	20 853 395,04
Tilinpäätössiirtojen kertymä	11				
Poistoero		0,00		0,00	
Verotuserusteiset varaukset		<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Vakuutustekninen vastuuv					
Vakuutusmaksuvastuu		16 751 274,18		16 797 356,83	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>86,72</u>	16 751 360,90	<u>177,68</u>	16 797 534,51
Korvausvastuu		13 246 811,00		13 125 937,52	
Jälleenvakuuttajien osuus		<u>-1 006 779,11</u>	12 240 031,89	<u>-784 550,86</u>	12 341 386,66
Tasotusmäärä		<u>27 067 393,00</u>	56 058 785,79	<u>27 067 393,00</u>	56 206 314,17
Pakolliset varaukset					
Eläkevaraukset		0,00		0,00	
Muut pakolliset varaukset	13	<u>0,00</u>	0,00	<u>0,00</u>	0,00
Jälleenvakuutustallettevelat			0,00		0,00
Velat	9				
Ensivakuutustoiminnasta		614 933,45		631 276,09	
Jälleenvakuutustoiminnasta		-17 602,01		0,00	
Muut velat		<u>1 940 353,93</u>	2 537 685,37	<u>1 010 755,29</u>	1 642 031,38
Siirtovelat	9		<u>1 152 942,90</u>		<u>1 279 767,04</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>85 229 947,86</u>		<u>79 981 507,63</u>	

Epäsuora rahoituslaskelma

Liiketoiminnan rahavirta	2016		2015	
Voitto varsinaisesta toiminnasta	6 032 833,80		2 573 467,68	
Oikaisut				
Vakuusteknisen vastuuvelan muutos	-147 528,38		2 889 059,47	
Liiketoimintasiirron osuus	0,00		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		0,00	
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonorotukset	-63 826,54		0,00	
Realisoitumattomat kurssivoitot/-tappiot				
Pakollisten varausten muutos	0,00		0,00	
Suunnitelman mukaiset poistot	247 615,09		255 703,17	
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua				
Muut oikaisut	-1 916 021,49		0,00	
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	4 153 072,48		5 718 230,32	
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten				
lisäys (-)/vähennys (+)	754 889,05		-405 850,72	
Liiketoimintasiirron osuus	0,00		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		0,00	
Lyhytaikaisten korottomien velkojen				
lisäys (+)/vähennys (-)	768 829,85		-699 849,84	
Liiketoimintasiirron osuus	0,00		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		0,00	
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	5 676 791,38		4 612 529,76	
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista				
Maksetut välittömät verot	-1 216 290,43		-445 830,42	
Liiketoiminnan rahavirta	4 460 500,95		4 166 699,34	
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-2 867 942,58		-8 121 840,93	
Liiketoimintasiirron osuus	0,00		0,00	
Sulautumisen osuus	0,00		0,00	
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	1 916 021,49		0,00	
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-234 194,99		-167 113,18	
Liiketoimintasiirron osuus	0,00		0,00	
Sulautumisen osuus				
Investointien rahavirta	-1 186 116,08		-8 288 954,11	
Rahoituksen rahavirta				
Takuupääomaanti	0,00		0,00	
Maksullinen osakeanti				
Omien osakkeiden hankkiminen				
Omien osakkeiden myynti				
Lainojen nostot				
Lainojen takaisinmaksut				
Takuupääoman takaisinmaksu				
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-189 404,61		-247 079,12	
Rahoituksen rahavirta	-189 404,61	0,00	0,00	-247 079,12
Rahavarojen muutos	3 084 980,26		-4 369 333,89	
Rahavarat tilikauden alussa	3 393 296,34		7 762 630,23	
Rahavarat tilikauden lopussa	6 478 276,60		3 393 296,34	
Sulautumisen osuus				

Tunnusluvut

(% / milj. euroa)

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2016	2015	2014	2013	2012
Liiketulos	6,0	4,7	4,6	0,6	1,3
Kokonaistulos	6,6	5,0	6,3	0,5	1,6
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina	3,9	2,6	3,6	3,6	5,6
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	7,2	5,8	7,9	2,1	7,4
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	108	102	78	36	44
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	108	102	78	36	44

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo	39,3	39,9	39,2	11,6	11,8
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	68,2	68,6	68,9	84,4	72,2
Vahinkosuhde prosentteina	68,2	68,6	68,9	84,4	72,2
Liikekulusuhde prosentteina	22,7	23,7	21,2	17,5	20,8
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	90,9	92,3	90,1	101,9	93,0
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	90,9	92,3	90,1	101,9	93,0

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Uusimaa) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita. LähiTapiola Uusimaa Keskinäisen Vakuutusyhtiön tilinpäätös yhdistellään LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen 1.1.2016 alkaen.

Yleiset tiedot

LähiTapiola-ryhmän johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Uusimaan tilinpäätöksessä käytettävät konsernitermit tarkoittavat LähiTapiola-ryhmää. LähiTapiola Vahinkoyhtiön kotipaikka on Espoo ja sen tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi

Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelumenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä.

Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn

hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvonorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvonorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehty arvonorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvonorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehty arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulosvaikutteisesti) enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehty arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta tai muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu. Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintamenon, enintään alkuperäiseen hankintamenuun saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä.

Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukauppoihin perustuvalla kauppa-arvomenetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arviointimenetelmänä käytetään tuottoarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratalojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärittäminen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

Zillmerointiperusteet

Zillmerointia ei sovelleta.

Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

Poistot

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

Huoneistojen peruskorjaukset	5-10 v
Atk-järjestelmien suunnittelukustannukset	10 v

Kalusto

Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäännöspoisto	25 %
---	------

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Ks. kohta "Poistot".

Verotusperusteiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemenot ja mahdolliset työttömyyseläkemenot, jotka kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat/-saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jakotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat/-saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvotuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana. Tunnuslukuja laskettaessa on otettu huomioon yhden vuoden laskennalliset verovelat.

Pääomalaina

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuuvélka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

Vakuutustekninen vastuuvélka, vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutustapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuvélan riittävyys myös silloin, kun vastuuvélkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Vakuutusvalvontaviranomainen ei ole vielä vahvistanut tasoitusmäärän yhtiökohtaisia laskentasääntöjä, joten tilinpäätöksen tasoitusmäärälaskelma perustuu arvioon.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa sovelletaan 1,4 prosentin laskuperustekorkoa.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssikuolevuusmallia K2016, joka on laadittu Tapaturmavakuutuskeskuksen kanssa yhteistyönä.

Selostus henkilökunnan eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Elossa ja lisäeläketurva LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiössä, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta.

Lisäedun piirissä ovat ne kaikki joilla lisäeläkevakuutus on ollut voimassa ennen 31.12.2012. Lisäeläkettä karttuu koko palvelusajalta.

Toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa eläkeikä määräytyy lain mukaan. Muiden johtajien eläkeikä on yleinen vanhuuseläkeikä eli 63 - 68 vuotta.

Lisäeläketurva on järjestetty lisäeläkkeellä LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiössä.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

Laatimisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

31.12.2016 tilinpäätös on yhdistelty ensimmäisen kerran LähiTapiola-ryhmään. Tähän liittyen LähiTapiola-ryhmään kuuluvien sisäisten tilinpäätöserien ryhmittelyä on muutettu.

Riskienhallinnan liitetiedot

Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riskienhallinnan lähtökohdat

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakkoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti yhtiö huolehtii ja tiedottaa luotettavasti riskeistään sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

Yhtiön riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit	Vakavaraisuuden hallinnan riskit
	Markkinariskit
	Luottoriskit
	Likviditeettiriskit
	Keskittymäriskit
	Vakuutusriskit
Operatiiviset riskit	Toiminnan suunnittelun riskit
	Prosessiriskit
	Järjestelmäriskit
	Henkilöstöriskit
	Juridiset riskit
	Tapahtuma- ja vahinkoriskit
Toiminta- ympäristön ja strategian riskit	Yleisen toimintaympäristön riskit
	Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen riskit
	Kilpailun luonteen ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
	Strategisten valintojen riskit
	Ryhmätason erityisriskit

Riskienhallinnan organisointi

Yhtiön hallituksella on kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain yhtiön riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti yhtiön riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. Yhtiön toimitusjohtaja ja yhtiön johto vastaavat yhtiön riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Yhtiön liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Esimiesten tehtävänä on varmistaa, että liiketoimintaprosessien valvonta on riittävää ja että aina on käytettävissä luotettavaa ja ajantasaista tietoa valvonnan tuloksista. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Valvonta on vastuutettu yhtiön riskienhallintatoiminnolle. Ryhmän aktuaari-, riskienhallinta-, talous-, controller-, compliance- ja taseenhallintatoiminnot sekä sisäinen tarkastus avustavat yhtiön hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnan ja riskien seurannan käytännön toteuttamisessa. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa.

Raportointi

Taloudellisen informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla, kattavalla ja ajan tasalla olevalla dokumentaatiolla raportoinnissa käytettävistä laskentamenetelmistä ja järjestelmistä. Lisäksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot on organisatorisesti eriytetty.

Vakuutustoiminnan riskienhallinta

Yhtiön vakuutustoiminnan riskejä ovat vahinkovakuutustoiminnan riskit ja sijoitustoiminnan riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan riskit

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, vastuuvelan riittävyyteen ja jälleenvakuutus-suojiin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutussopimuksista aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen riittävyyteen sekä kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Yhtiön vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Hallitus hyväksyy vakuutusliiketoiminnan kannattavuustavoitteet ja hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa sekä oikeudenmukaista hinnoittelua. Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian avulla määriteltujen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat yhtiön liiketoimintayksiköt. Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan yhä nopeammin korjattua. Erityisen riskialttiita vakuutusriskejä merkitään joko rajoitetusti tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä.

Asiakasriskejä hallitaan asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet.

Ryhmän tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Asiakastietojen tarkistaminen ennen asiakasvalintaa ja epäselvien vahinkojen selvittely ovat tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viranomaisille. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla.

Vastuuvelan riittävyysriskillä tarkoitetaan sitä, että vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien korvausten suorittamiseen.

Kirjanpidon vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määräytymisperiaatteet. Laskuperusteet ovat määräytymisperiaatteiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostaminen eroaa kirjanpidon arvostamisesta. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostamisessa pyritään markkinaehtoisuuteen mm. diskonttaamalla vastuuvelka riskittömällä korkokäyrällä.

Kirjanpidon vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna pro rata -säännön mukaisesti johdettujen vakuutus-luokkakohtaisten kertoimien avulla. Suuret, tietyt eurorajan ylittävät vahingot, varataan vahinkokohtaisesti osaksi korvausvastuuta. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta. Vahinkojen tulevia käsittelykuluja

varten tehtävä hoitokuluvaraus määrätään suhteellisenä osuutena varsinaisen korvausvastuun määrästä.

Jälleenvakuutussuojiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuksenantajien luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutussuojan varmistamista ennen ensivakuutusriskin merkitsemistä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla vahingollisia.

Jälleenvakuutussuojiin liittyvää riskiä hallitaan yhtiön hallituksen vahvistamien jälleenvakuutusohjelman ja jälleenvakuutussuojien hankintaohjeen avulla. Jälleenvakuutussuojia ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuskannan rakenne, riskien mahdollinen kumulaatio sekä yhtiön vakavaraisuusasema. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan omapidätysraja, joka määrittelee suurimman omalla vastuulla pidettävän määrän yksittäisissä riskeissä.

Sijoitustoiminnan riskit

Yhtiön hallitus asettaa sijoitustoiminnalle tuottotavoitteen ja riskinoton rajat, joilla pyritään turvaamaan yhtiön vakavaraisuus ja likviditeettiasema kaikissa markkinaolosuhteissa.

Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden markkina-arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, valuuttakurssien, osakekurssien tai kiinteistöjen arvojen tai arvovaihteluiden (volatiliteetti) muutoksista.

Sijoitustoiminnan riskeiksi luetaan myös luotto-/vastapuoli- ja likviditeettiriskit. Luotto tai vastapuoliriskillä tarkoitetaan riskiä, että johdannaisopimuksen, transaktion, lainan tms. vastapuoli ei kykene selviytymään velvoitteistaan tai vastapuolen kyky selviytyä velvoitteistaan muuttuu. Likviditeettiriskillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkinalikviditeettiriskiä. Edellinen liittyy rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuuteen ja sen hallintaan. Jälkimmäisellä tarkoitetaan tilannetta, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä myymään riittävän nopeasti vaikuttamatta markkinoiden hintatasoon.

Hallituksen hyväksymässä sijoitussuunnitelmassa kuvataan sijoitustoiminnan tuottotavoite, sijoitusomaisuuden strateginen allokaatio, sijoitusriskien oton rajat, riski- ja vakavaraisuusasemaa kuvaavat mittarit, sijoitustoiminnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet vakavaraisuuden turvaamiseksi.

Markkina-, luotto- ja likviditeettiriskejä mitataan ja seurataan jatkuva-aikaisesti yleisesti käytössä olevilla menetelmillä. Riskejä hallitaan limiiteillä ja hajautuksella.

Sijoitustoiminnan liikennevalot ovat vakavaraisuusseurannan keskeinen työkalu. Vihreä valo tarkoittaa tilannetta, jossa omaisuudenhoitajat voivat

toimia sijoitussuunnitelman normaalien limiittien mukaan. Keltainen valo liittyy tilanteeseen, jossa sijoitussuunnitelman puitteissa tapahtuvat sijoitusriskien lisäykset tai neutraali sijoitusallokaatio eivät ole hyväksyttäviä taseen riskillisyyden kannalta. Punaisen valon tilanteessa taseen riskillisuus on liian korkea ja tarvitaan aktiivisia riskien vähentämistoimia. Keltaisen ja punaisen valon riskiasemassa määritellään tiukennetut rajoitukset sijoitusriskeille ja mahdolliset riskien vähentämistoimenpiteet.

Pitkän aikavälin markkinaskenaarioiden vaikutusta yhtiön toimintaan tarkastellaan vuosittain laadittavassa yhtiön omassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA).

Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset / oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä. Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenettelyllä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallintatoimenpiteet kytketään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistetaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa yhtiö kirjaa toteutuneet riskit ja läheltä piti –tapahtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja

virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti. Yhtiön toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä arvioinnilla, testauksella ja päivittämisellä. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus. Yhtiö on vastuussa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen, kilpailun luonteen ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit. Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulliset tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana organisaatio-osien vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely. Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä.

LähiTapiola Uusimaan tuloslaskelman ja taseen liitetiedot

Tuloslaskelman liitteet

1. Vakuutusmaksutulo

	2016	2015
Ensivakuutus		
Kotimaasta	39 339 782,56	39 932 329,10
ETA valtioista	0,00	0,00
Muista valtioista	0,00	0,00
	<u>39 339 782,56</u>	<u>39 932 329,10</u>
Jälleenvakuutus	0,00	0,00
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	<u>39 339 782,56</u>	<u>39 932 329,10</u>

1.1. Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät

Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	12 718,33	28 624,48
Jakojärjestelmämaksut	0,00	0,00
Vakuutusmaksuvero	7 717 086,69	7 884 523,98
Palosuojelumaksu	146 284,44	147 786,07
Liikenneturvallisuusmaksu	0,00	0,00
Työsuojelumaksu	0,00	0,00
Yhteensä	<u>7 876 089,46</u>	<u>8 060 934,53</u>

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos ilman perustekorkokulua 756 Uusimaa

Liite 2

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleen- vakuuttajien palkkioita ja voitto- osuuksia	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekninen kate ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Muu tapaturma ja sairaus	2016	7 333 002,71	7 216 190,75	-6 379 359,47	-1 571 788,31	-19 328,79	-754 285,82
	2015	7 109 022,86	6 910 320,95	-5 916 659,04	-1 604 032,36	-16 749,42	-627 119,87
	2014	6 665 149,56	6 564 820,42	-5 167 967,49	-1 350 411,06	-142 630,72	-96 188,85
Maa-ajoneuvot	2016	12 511 838,77	12 531 601,70	-8 579 607,16	-2 830 278,01	-40 520,39	1 081 196,14
	2015	12 807 778,03	12 767 605,92	-8 475 980,18	-2 890 546,54	-45 249,85	1 355 829,35
	2014	12 862 895,64	12 865 872,92	-8 484 840,35	-2 606 122,54	-389 318,01	1 385 592,03
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2016	15 740 582,69	15 953 409,72	-9 182 619,15	-3 623 673,71	-470 396,87	2 676 719,99
	2015	16 392 430,37	16 234 385,68	-10 022 146,32	-3 915 452,74	-533 872,59	1 762 914,04
	2014	16 038 127,02	15 906 122,85	-11 065 549,11	-3 458 874,13	616 396,49	1 998 096,09
Vastuu	2016	1 580 414,73	1 514 571,16	-1 313 548,93	-323 889,12	255 424,94	132 558,05
	2015	1 468 379,71	1 453 578,65	-885 652,79	-333 041,65	-7 704,30	227 179,91
	2014	1 468 966,27	1 465 688,69	-1 382 325,56	-297 621,90	256 945,49	42 686,72
Muut	2016	2 173 943,66	2 170 091,88	-1 339 205,12	-475 684,39	-27 855,43	327 346,94
	2015	2 154 718,13	2 135 673,81	-1 417 156,66	-490 724,40	-22 838,34	204 954,41
	2014	2 160 762,82	2 120 737,00	-1 190 307,71	-437 787,34	-158 225,50	334 416,45
Ensivakuutus	2016	39 339 782,56	39 385 865,21	-26 794 339,83	-8 825 313,54	-302 676,54	3 463 535,30
yhteensä	2015	39 932 329,10	39 501 565,01	-26 717 594,99	-9 233 797,68	-626 414,50	2 923 757,85
	2014	39 195 901,31	38 923 241,89	-27 290 990,22	-8 150 816,97	183 167,75	3 664 602,45
Jälleenvakuutus	2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2015	0,00	0,00	-9 359,88	0,00	0,00	-9 359,88
	2014	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2016	39 339 782,56	39 385 865,21	-26 794 339,83	-8 825 313,54	-302 676,54	3 463 535,30
	2015	39 932 329,10	39 501 565,01	-26 726 954,87	-9 233 797,68	-626 414,50	2 914 397,97
	2014	39 195 901,31	38 923 241,89	-27 290 990,22	-8 150 816,97	183 167,75	3 664 602,45
Tasotusmäärän muutos	2016						0,00
	2015						-2 162 578,00
	2014						-2 142 271,00
Vakuutus- tekninen kate	2016						3 463 535,30
	2015						751 819,97
	2014						1 522 331,45

Rahayksikkö EUR

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäsenistöä koskevat liitetiedot

3.1. Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2016	2015
Maksetut korvaukset	2 545 759,29	2 164 168,11
Liikekulut	8 620 913,28	9 003 494,27
Sijoitustoiminnan hoitokulut	546 586,03	416 186,18
Muut kulut	2 342 124,05	2 289 023,97
Yhteensä	14 055 382,65	13 872 872,53

3.2. Tuloslaskelman erä liikekulut

	2016	2015
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	255 474,55	158 026,21
Muut vakuutusten hankintamenot	3 164 882,55	2 824 641,38
	3 420 357,10	2 982 667,59
Vakuutusten hoitokulut	4 036 046,09	3 837 250,25
Hallintokulut	1 368 910,35	2 413 879,82
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-204 400,26	-230 303,39
Yhteensä	8 620 913,28	9 003 494,27

3.3. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1. Henkilöstökulut	2016	2015
Palkat ja palkkiot	4 896 882,35	4 743 398,43
Eläkekulut	956 274,55	923 280,09
Muut henkilösivukulut	270 697,60	262 598,76
Yhteensä	6 123 854,50	5 929 277,28

3.3.2. Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja		
Palkat ja palkkiot	295 799,94	310 232,44
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa eläkeikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	47 300,00	46 700,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallintoneuvosto		
Palkat ja palkkiot	19 700,00	21 100,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3. Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstö	108	102
------------	-----	-----

3.4. Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

Tilintarkastus	6 324,00	5 680,13
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot	0,00	0,00
Veroneuvonta	0,00	0,00
Muut palvelut	0,00	0,00
Yhteensä	6 324,00	5 680,13

4.1. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2016		2015	
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	146 880,60		0,00	
Korkotuotot	0,00		0,00	
Muut tuotot	0,00	146 880,60	0,00	0,00
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyrityksiin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	1 789,91		0,00	
Muut tuotot	0,00	1 789,91	0,00	0,00
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin				
Osinkotuotot	0,00		0,00	
Korkotuotot	0,00		0,00	
Muut tuotot	117 353,84	117 353,84	118 699,59	118 699,59
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	555 253,63		471 906,49	
Korkotuotot	220 739,65		158 841,38	
Muut tuotot	300 418,56	1 076 411,84	283 057,45	913 805,32
Yhteensä		1 342 436,19		1 032 504,91
Arvon alentumisten palautukset		464 762,76		78 173,79
Myyntivoitot		2 296 419,12		1 851 043,77
Yhteensä		4 103 618,07		2 961 722,47
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista				
Saman konsernin yritykset	0,00		0,00	
Muut yritykset	-141 933,60	-141 933,60	-77 151,75	-77 151,75
Kulut muista sijoituksista		-484 746,44		-417 442,26
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut				
Saman konsernin yritykset	0,00		0,00	
Muut yritykset	-31 318,16	-31 318,16	-15 157,36	-15 157,36
Yhteensä		-657 998,20		-509 751,37
Arvon alentumiset ja poistot				
Arvon alentumiset	-400 936,22		-556 048,45	
Rakennusten suunnitelmapoistot	0,00	-400 936,22	0,00	-556 048,45
Myyntitappiot		-380 397,63		-90 806,40
Yhteensä		-1 439 332,05		-1 156 606,22
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnkorotuksia ja niiden oikaisua		2 664 286,02		1 805 116,25
Sijoitusten arvonnkorotus	0,00		0,00	
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu	0,00	0,00	0,00	0,00
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa		2 664 286,02		1 805 116,25

4.2. Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot	2016	2015
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	2 247 477,73	2 183 996,56
Muut tuotot	2 658,80	121 558,84
Yhteensä	2 250 136,53	2 305 555,40
Muut kulut		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-2 342 124,05	0,00
Henkilöstörahoastosiirto	0,00	0,00
Muut kulut	-3 000,00	-2 289 023,97
Yhteensä	-2 345 124,05	-2 289 023,97

Taseen liitteet

5.1. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2016 Jäljellä oleva hankintameno	2016 Kirjanpitoarvo	2016 Käypä arvo	2015 Jäljellä oleva hankintameno	2015 Kirjanpitoarvo	2015 Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyyksissä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kiinteistöosakkeet	2 414 316,43	2 414 316,43	3 485 337,73	2 676 273,82	2 676 273,82	3 706 000,55
Kiinteistöjen vuokraoikeuksien hankintameno	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset omistusyhteisyyksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>2 414 316,43</u>	<u>2 414 316,43</u>	<u>3 485 337,73</u>	<u>2 676 273,82</u>	<u>2 676 273,82</u>	<u>3 706 000,55</u>
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	3 514 740,64	3 514 740,64	3 556 802,96	0,00	0,00	0,00
Rahoitusmarkkinavälineet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Talletukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>3 514 740,64</u>	<u>3 514 740,64</u>	<u>3 556 802,96</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Sijoitukset omistusyhteisyyksissä						
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 718,56
Rahoitusmarkkinavälineet	200 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	0,00
Lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>200 000,00</u>	<u>200 000,00</u>	<u>200 000,00</u>	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	<u>3 718,56</u>
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	60 711 555,70	60 711 555,70	68 379 445,54	61 837 669,12	61 837 669,12	69 128 573,27
Rahoitusmarkkinavälineet	3 740 136,47	3 740 136,47	3 875 421,15	3 135 037,18	3 135 037,18	3 187 405,20
Osuudet yhteissijoituksista	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinnelainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Talletukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>64 451 692,17</u>	<u>64 451 692,17</u>	<u>72 254 866,69</u>	<u>64 972 706,30</u>	<u>64 972 706,30</u>	<u>72 315 978,47</u>
Jälleenvakuutustalletesaamiset						
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	<u>70 580 749,24</u>	<u>70 580 749,24</u>	<u>79 497 007,38</u>	<u>67 648 980,12</u>	<u>67 648 980,12</u>	<u>76 025 697,58</u>
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta			<u>14 049,07</u>			<u>-9 092,60</u>
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonorotuksia		0,00			0,00	
Muita arvonorotuksia		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>		<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			<u>8 916 258,14</u>			<u>8 376 717,46</u>

6. Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten muutokset:	2016 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2016 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2016 Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	2015 Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	2015 Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	2015 Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä
Hankintameno 1.1.	2 676 273,82	0,00	0,00	2 676 273,82	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-100 912,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	2 575 361,06	0,00	0,00	2 676 273,82	0,00	0,00
Kertyneet poistot 1.1.	0,00			0,00		
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poi	0,00			0,00		
Tilikauden poistot	0,00			0,00		
Kertyneet poistot 31.12.	0,00			0,00		
Arvon alentumiset 1.1.	0,00			0,00		
Vähennysten ja siirtojen arvonalentun	0,00			0,00		
Tilikauden arvonalentumiset	-161 044,63			0,00		
Arvon alentumisten palautukset	0,00			0,00		
Arvon alentumiset 31.12.	-161 044,63			0,00		
Arvonkorotukset 1.1.	0,00			0,00		
Lisäykset	0,00			0,00		
Vähennykset	0,00			0,00		
Siirrot erien välillä	0,00			0,00		
Arvonkorotukset 31.12.	0,00			0,00		
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 414 316,43	0,00	0,00	2 676 273,82	0,00	0,00

Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:

	2016	2015
Jäljellä oleva hankintameno	1 475 726,01	1 633 520,12
Kirjanpitoarvo	1 475 726,01	1 633 520,12
Käypä arvo	1 806 087,26	1 922 586,81

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	2016	2015
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	697 438,40	0,00
Vähennykset	-312 084,37	0,00
Lisäykset, liiketoimintasiirto	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	3 215 512,95	0,00
Hankintameno 31.12.	3 600 866,98	0,00
Arvon alentumiset 1.1.	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	-47 542,28	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	-38 584,06	0,00
Arvon alentumisten palautukset	0,00	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	-86 126,34	0,00
Arvonkorotukset 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 514 740,64	0,00

**Omistusyhteisyritysten liikkeeseenlaskemat rahoitus-
markkinavälineet ja lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä**

Hankintameno 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	200 000,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	200 000,00	0,00
Arvon alentumiset 1.1.	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset	0,00	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	0,00
Arvon alentumisten palautukset	0,00	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	0,00	0,00
Arvonkorotukset 1.1.	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00
Arvonkorotukset 31.12.	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	200 000,00	0,00
Yhteensä	3 714 740,64	0,00

7.1. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä

LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Selvitys yhtiön ja muun yhteisön tai luonnollisen henkilön välisistä vakuutusyhtiölain 1 luvun 10 pykälässä tarkoitetuista merkittävistä sidonnaisuuksista 31.12.2016

TASEEN LIITTEET 31.12.2016

7.1. Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöomaisuus

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Palvelut Oy	Espoo	1,06 %	18 009 833,34	844 406,06
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	Espoo	1,03 %	362 775 542,48	59 954 650,40
Yhteensä			380 785 375,82	60 799 056,46

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola KR PK2 Ky	Espoo	3,14 %	21 109 491,63	-235 041,45
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	Espoo	0,86 %	817,96	-47,33
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	Espoo	0,86 %	54 401 226,75	-265 857,25
LähiTapiola Tontit GP I Oy	Espoo	3,66 %	102 443,59	3 205,25
LähiTapiola Tontit I Ky	Espoo	3,66 %	43 120 555,38	1 904 541,10
Yhteensä			118 734 535,31	1 406 800,32

Yhtiöt yhdistellään LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätöksessä, jonka johtava yritys on LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö.

7.2. Yhtiön omistamat toisten yhtiöiden osakkeet

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
MUUT		66 700,00	761 093,47	882 302,40	
Yhteensä		66 700,00	761 093,47	882 302,40	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
MUUT		6,00	14 752,20	14 752,20	
Yhteensä		6,00	14 752,20	14 752,20	
Ulkomaiset yhtiöt, noteeratut					
MUUT		47 400,00	274 859,30	279 162,00	
Yhteensä		47 400,00	274 859,30	279 162,00	
Sijoitusrahastot					
Amundi ETF MSCI Emerging Markets UCITS ETF		1 206 062,73		1 237 320,00	Ranska
Amundi ETF S&P 500 UCITS ETF		2 451 626,16		2 527 498,40	Luxemburg
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans		2 027 244,45		2 027 244,45	Ranska
Ishares Barclays Capital Euro Corporate Bond 1-5		678 996,19		694 756,40	Irlanti
LähiTapiola Aasia-Tyynimeri A		1 819 629,09		1 881 331,70	Suomi
LähiTapiola Eurooppa A		1 769 713,39		1 966 579,83	Suomi
LähiTapiola High Yield A		2 138 462,47		3 238 747,48	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi A		1 019 570,04		1 503 874,74	Suomi
LähiTapiola Infra A		573 099,65		681 211,89	Suomi
LähiTapiola Japani A		640 578,34		754 942,42	Suomi
LähiTapiola Kasvu A		569 748,04		569 748,04	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A		6 125 975,20		6 496 000,36	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Markkinat A		1 077 037,17		1 320 672,33	Suomi
LähiTapiola Korkomaaailma A		2 200 000,00		2 588 653,64	Suomi
LähiTapiola Kuluttaja A		411 389,76		569 836,80	Suomi
LähiTapiola Osinko A		514 161,80		620 310,98	Suomi
LähiTapiola Osinko Suomi A		722 891,80		986 691,72	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko A		2 028 332,99		2 233 798,50	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko A		6 678 332,17		7 375 014,01	Suomi
LähiTapiola Skandinavia A		1 779 312,54		1 896 632,06	Suomi
LähiTapiola Suoja A		1 842 702,20		1 958 302,93	Suomi
LähiTapiola USA A		1 346 461,07		2 243 129,09	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko A		6 067 680,53		7 091 393,31	Suomi
Pimco Socially Responsible EM Bond Fund I-EUR HA		1 184 980,17		1 302 162,87	Irlanti
UBAM - Euro 10-40 Convertible Bond		1 378 568,36		1 405 662,21	Luxemburg
Winton Diversified Fund Lux-B Eur Oct 2016 series1		430 000,00		433 085,07	Luxemburg
iShares Barclays Capital Euro Corporate Bond		2 473 479,16		2 484 814,50	Irlanti
iShares Core MSCI Emerging Markets IMI UCITS ETF		696 943,50		703 920,00	Saksa
iShares Euro Corp Bnd ex-fin		1 407 511,75		1 423 202,00	Irlanti
MUUT		241 340,11		257 437,21	
Yhteensä		53 501 830,83		60 473 974,94	
Pääomasijoitusrahastot					
Aberdeen Property Fund Finland I Ky		456 916,49		456 916,49	Suomi
ICECAPITAL Residential Property Fund I Ky		3 000 000,00		3 276 703,58	Suomi
LähiTapiola Asuntosijoitus Suomi Ky		1 472 899,80		1 541 096,88	Suomi
Tapiola KR I Ky		1 177 254,00		1 177 254,00	Suomi
MUUT		51 949,61		277 283,05	
Yhteensä		6 159 019,90		6 729 254,00	
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä		114 106,00	60 711 555,70	68 379 445,54	

8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	2016				2015			
	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Liikearvo	Kalusto	Aineettomat oikeudet ja pitkä- vaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Liikearvo	Kalusto
Hankintameno 1.1.	1 025 642,59	0,00	0,00	671 900,07	906 336,82	0,00	0,00	624 092,66
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset	6 824,49	53 665,00	0,00	109 071,50	119 305,77	0,00	0,00	47 907,41
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	-29 000,00	0,00	0,00	0,00	-100,00
Lisäykset, liiketoimintasiirrot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	-112 961,73	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	1 032 467,08	53 665,00	0,00	639 009,84	1 025 642,59	0,00	0,00	671 900,07
Kertyneet poistot 1.1.	-646 980,57	0,00	0,00	-377 669,66	-451 700,30	0,00	0,00	-317 246,76
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lisäykset, liiketoimintasiirrot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poistot	-182 280,03	0,00	0,00	-65 335,06	-195 280,27	0,00	0,00	-60 422,90
Kertyneet poistot 31.12.	-829 260,60	0,00	0,00	-443 004,72	-646 980,57	0,00	0,00	-377 669,66
Arvon alentumiset 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennysten ja siirtojen arvonalentun	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumisten palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvon alentumiset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	203 206,48	53 665,00	0,00	196 005,12	378 662,02	0,00	0,00	294 230,41

9.1. Oman pääoman muutokset

	1.1.2016	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2016	1.1.2015	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2015
Pohjarahasto	824 991,20	0,00	0,00	824 991,20	824 991,20	0,00	0,00	824 991,20
Takuupääoma	8 799 403,45	0,00	0,00	8 799 403,45	8 799 403,45	0,00	0,00	8 799 403,45
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Varmuusrahasto	9 101 363,13	1 938 232,65	0,00	11 039 595,78	7 395 953,68	1 705 409,45	0,00	9 101 363,13
Käyttöraho	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Edellisten tilikausien voitto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden voitto	2 127 637,26	4 816 543,37	-2 127 637,26	4 816 543,37	1 952 488,57	2 127 637,26	-1 952 488,57	2 127 637,26
Oman pääoman muutokset yhteensä	20 853 395,04	6 754 776,02	-2 127 637,26	25 480 533,80	18 972 836,90	3 833 046,71	-1 952 488,57	20 853 395,04

9.2. Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

Tilikauden voitto	4 816 543,37	2 127 637,26
+ Muu vapaa pääoma		
Varmuusrahasto	11 039 595,78	9 101 363,13
Käyttöraho	0,00	0,00
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	15 856 139,15	11 229 000,39

10. Laskennalliset verovelat

	2016	2015
Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen jaksotuserojen ja muiden väliaikaisten erojen perusteella laskettu verovelka	800 337,50	0,00
Arvotuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.	1 783 251,63	1 675 343,49
	2 583 589,13	1 675 343,49

11.1. Saamisten erittely

Saamiset saman konsernin yrityksiltä	2016	2015
Vakuutusdustajilta	0,00	0,00
Jälleenvakuutus toiminnasta		
Muut saamiset	62 018,02	0,00
	62 018,02	0,00

11.2. Velkojen erittely

Velat saman konsernin yrityksille	2016	2015
Ensivakuutustoiminnasta		
Jälleenvakuutustoiminnasta		
Joukkovelkakirjalainat		
Vaihtovelkakirjalainat		
Lainat rahoituslaitoksilta		
Eläkelainat		
Ostovelat	173 378,00	0,00
Muut velat	19 637,20	0,00
	<u>193 015,20</u>	<u>0,00</u>

11.3. Siirtovelkojen erittely

	2016	2015
Velat henkilöstölle	966 123,80	776 103,53
Johdannaisten arvostustappio	0,00	0,00
Muut siirtovelat	186 819,10	503 663,51
	<u>1 152 942,90</u>	<u>1 279 767,04</u>

12. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

12.1. Taseeseen sisältyvät vastuusitoumukset ja vastuut

Vuokravastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	137 774,34	0,00
Seuraavina vuosina maksettava määrä	96 665,51	0,00
	<u>234 439,85</u>	<u>0,00</u>
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen		
Konserniyritykset	956 453,51	0,00
Osakkuusyritykset	0,00	0,00
Yhteistoimintayritykset	2 885 767,00	3 151 695,97
	<u>3 842 220,51</u>	<u>3 151 695,97</u>
<i>Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu - 10 v. tarkistuskausi</i>		
Yhtiö	0,00	0,00
Muut ryhmän yritykset	55 897 024,33	53 322 373,84
	<u>55 897 024,33</u>	<u>53 322 373,84</u>
Muut vastuusitoumukset		
Ostositoumukset	0,00	0,00
Sijoitusitoumukset	2 342 650,77	3 615 680,62
Merkintäsitoumukset	0,00	0,00
Myönnetty limiitti	0,00	0,00
	<u>2 342 650,77</u>	<u>3 615 680,62</u>

Yhtiön ja LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi. Lisäinformaatiota yhteisvastuusopimuksesta on Riskienhallinnan liitetiedossa kohdassa 2.1. Vakavaraisuuden hallinnan yleiset periaatteet.

13. Lähipiirilainat (VYL 8 luku 11 §)

LähiTapiola Uusimaa Keskinäisen Vakuutusyhtiön lähipiiriin muodostaa yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja ja tämän sijainen sekä johtoryhmän jäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet ja yhtiöt, joissa edellä mainitut henkilöt käyttävät merkittävää äänivaltaa. Yhtiö ei ole myöntänyt lainoja lähipiiriin kuuluville.

13.1. Lähipiiriliiketoimet (KPA 2 luku 7 b §)

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

LähiTapiola Uusimaa Keskinäisen Vakuutusyhtiön vakuudet ja vastuusitoumukset konsolidointiryhmän yhtiöiden hyväksi on esitetty liitteellä 12. Muiden lähipiiriin kuuluvien hyväksi ei ole annettu vakuuksia eikä vastuusitoumuksia.

Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset on ilmoitettu liitteellä 3.

Muut liitetiedot

Tulosanalyysi

(tuhatta euroa)	2016	2015	Muutos	Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	37 955	37 933	22	0,1 %
Korvauskulut	-25 871	-26 015	145	-0,6 %
Liikekulut	-8 621	-9 003	383	-4,2 %
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	3 464	2 914	549	18,8 %
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonnkorotukset ja niiden oikaisut	2 664	1 805	859	47,6 %
Muut tuotot ja kulut	-95	17	-112	-674,6 %
Liikevoitto	6 033	4 736	1 297	27,4 %
Tasoitusmäärän muutos	0	-2 163	2 163	-100,0 %
Voitto ennen tilinpäätössiiroja ja veroja	6 033	2 573	3 459	134,4 %
Tilinpäätössiirot	0	0	0	#JAKO/0!
Tuloverot ja muut välittömät verot	-1 216	-446	-770	172,8 %
Kauden voitto	4 817	2 128	2 689	126,4 %
Liikevoitto	6 033	4 736	1 297	27,4 %
Arvostuserojen muutos *)	540	226	313	138,7 %
Kokonaistulos	6 572	4 962	1 610	32,5 %

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1. - 31.12.2016

	Perusjakauma				Riskijakauma		
	31.12.2016		31.12.2015		31.12.2016		31.12.2015
	milj.eur	%	milj.eur	%	milj.eur	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	49,05	56,97 %	40,93	51,50 %	49,05	56,97 %	51,50
Lainasaamiset ¹⁾							
Joukkovelkakirjalainat	42,53	49,40 %	35,50	44,68 %	42,53	49,40 %	44,68
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	6,52	7,57 %	5,42	6,83 %	6,52	7,57 %	6,83
Osakesijoitukset yhteensä	23,90	27,76 %	25,47	32,06 %	23,90	27,76 %	32,06
Noteeratut osakkeet ³⁾	22,82	26,51 %	24,60	30,96 %	22,82	26,51 %	30,96
Pääomasijoitukset ⁴⁾	0,48	0,56 %	0,28	0,35 %	0,48	0,56 %	0,35
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,59	0,69 %	0,59	0,75 %	0,59	0,69 %	0,75
Kiinteistösijoitukset yhteensä	12,71	14,77 %	13,07	16,44 %	12,71	14,77 %	16,44
Suorat kiinteistösijoitukset	3,49	4,05 %	3,71	4,66 %	3,49	4,05 %	4,66
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	9,23	10,72 %	9,36	11,78 %	9,23	10,72 %	11,78
Muut sijoitukset	0,43	0,50 %			0,43	0,50 %	
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾							
Hyödykesijoitukset							
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,43	0,50 %			0,43	0,50 %	
Sijoitukset yhteensä	86,09	100,00 %	79,47	100,00 %	86,09	100,00 %	100,00
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾							
Sijoitukset yhteensä	86,09	100,00 %	79,47	100,00 %	86,09	100,00 %	100,00

Jvk-salkun modifioitu duraatio

3,66

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).

Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia tulee tästä antaa tietoa.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- . Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakau-

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

LähiTapiola Uusimaa Keskinäinen Vakuutusyhtiö

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1.-31.12.2016

	Sijoitusten nettotuotot markkina arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ²⁾	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle	Tuotto-% sitoutuneell e pääomalle	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle
	31.12.2016			31.12.2015	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012
Tuotto € % sit. pääomalle	milj. euroa	milj. euroa	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	2,80	52,0	5,4 %	-0,2	3,2	2,5	8,5
Lainasaamiset ¹⁾							
Joukkovelkakirjalainat	2,73	40,0	6,8 %	-0,3	4,8	4,7	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,07	12,0	0,6 %	0,2	0,5	0,7	
Osakesijoitukset yhteensä	0,20	18,3	1,1 %	12,0	8,5	18,9	4,0
Noteeratut osakkeet ³⁾	0,18	17,4	1,0 %	12,3	8,7	18,8	
Pääomasijoitukset ⁴⁾	0,00	0,4	0,6 %	0,0	0,0	0,0	
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,02	0,6	3,7 %	3,7	0,2	22,4	
Kiinteistösijoitukset yhteensä	0,74	12,5	5,9 %	3,3	-1,4	1,1	0,9
Suorat kiinteistösijoitukset	-0,10	3,7	-2,7 %	1,1	-7,4	1,1	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	0,84	8,9	9,5 %	4,4	3,5	0,0	
Muut sijoitukset	0,00	0,1	3,5 %	0,0	0,0	0,0	0,0
Hedge- rahastosijoitukset ⁶⁾							
Hyödykesijoitukset							
muut sijoitukset ⁷⁾	0,00	0,1	3,5 %				
Sijoitukset yhteensä	3,75	82,9	4,5 %	3,1	3,9	3,8	5,6
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,54						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	3,20	82,9	3,9 %	2,6	3,5	3,6	5,6

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infratraktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

Tunnuslukujen laskentakaavat ja tunnuslukujen laskentaperiaatteet

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

Vahinkovakuutusyhtiön tulosanalyysi

Vakuutusmaksutuotot	
Korvauskulut	
Liikekulut	
Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut	
<i>Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta</i>	
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonorotukset, niiden oikaisut ja arvон muutokset	
Muut tuotot ja kulut	
Osuus osakkuusyritysten voitoista ja tappioista ¹	
Liikevoitto tai- tappio	
Tasoitusmäärän muutos	
<i>Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja</i>	
Tuloverot ja muut välittömät verot	
Vähemmistöosuudet ¹	

Tilikauden voitto tai tappio

¹ Koskee konsernitilinpäätöstä

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta (-tappiosta) käytetään termiä liiketulos ja tilikauden voitosta (tappiosta) termiä tilikauden tulos.

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio
+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvон rahaston ja arvonorotusrahaston muutos

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz:in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin,

että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

= Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
+ Arvonmuutokset kirjanpidossa
+ Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitussidonnaisten vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakaumassa. Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyrityksiin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistösijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)

Liikevoitto tai -tappio
+ Korkokulut ja muut rahoituskulut
+ Perustekorkokulu
+ Arvonkorotusrahastoon/käyvän arvон rahastoon kirjattu arvonorotus/peruutus
= $\frac{\text{Sijoitusten arvostuserojen muutos}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
- Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvélka
+ Sijoitusten arvostuserot

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisten arvojen keskiarvona.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhde

Vahinkosuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde

$$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde prosentteina

= Vahinkosuhde + Liikekulusuhde

Riskisuhde (hallituksen toimintakertomus)

Riskisuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Toimintakulusuhde prosentteina (hallituksen toimintakertomus)

$$= \frac{\text{Liikekulut + Korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallitus esittää varsinaiselle yhtiökokoukselle, että tilivuoden voitosta 4.816.543,37 euroa, maksetaan takuupääomalle vuotuista korkoa LähiTapiola Etelä Keskinäiselle Vakuutusyhtiölle 81.200,00 euroa takuuosuudelle ja LähiTapiola Keskinäiselle Vakuutusyhtiölle 189.116,97 euroa takuuosuudelle eli yhteensä 270.316,97 euroa.

Varmuusrahastoon siirretään	4 546 226,40
-----------------------------	--------------

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	824 991,20
Takuupääoma	8 799 403,45
Varmuusrahasto	15 585 822,18
Edellisten tilikausien voitto	0,00
	25 210 216,83

Käytetyt tilikirjat

LÄHITAPIOLA UUSIMAA KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ

KÄYTETYT TILIKIRJAT

Päiväkirja	PDF-tiedosto
Pääkirja	PDF-tiedosto
Tuloslaskelma	PDF-tiedosto
Tase	PDF-tiedosto

OSAKIRJANPITOJÄRJESTELMÄT

Tilitysjärjestelmät	
Toimistotilitysjärjestelmä	
Vakuutuslajisovellukset	vakuutuslajikohtaisia
Laskutusjärjestelmät	vakuutuslajikohtaisia
Korvaustoimintajärjestelmät	vakuutuslajikohtaisia
Arvopaperijärjestelmät	
Ostolaskureskontra ja IP-järjestelmä	
Jälleenvakuutusjärjestelmät	
Palkanlaskentajärjestelmät	
Asiamiesrekisteri	
Henkilöstöhallintojärjestelmä	
Konsernilaskentaohjelmisto	
Investointien hallintajärjestelmä	
Henkilötilin korko-ohjelmat	
Matkalaskujärjestelmä TEM	

TILIKARTAT

Yhtiönumeroluettelo	GL-yhtiö TAPIO
Tilikartta	GL-yhtiö TAPIO
Alatilikoodit	GL-yhtiö TAPIO
Vastuualuekoodit	GL-yhtiö TAPIO
Yhtiö-/toimintajakokoodit	GL-yhtiö TAPIO
Vakuutuslaji- ja vakuutusluokkakoodit	GL-yhtiö TAPIO
Sijoituslajikoodit	GL-yhtiö TAPIO
Verokoodit	GL-yhtiö TAPIO
Projektinumerot	GL-yhtiö TAPIO
Kampanjanumerot	GL-yhtiö TAPIO
Asiakaslohkot	GL-yhtiö TAPIO
Myyntikanavanumerot	GL-yhtiö TAPIO
Konserniyhtiökoodit	GL-yhtiö TAPIO

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset

Sipoossa 24. päivänä maaliskuuta 2017

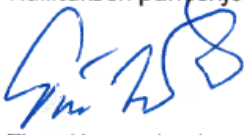
Pirkko Rantanen-Kervinen
Hallituksen puheenjohtaja

Kjell Adolfsson

Thomas Antas

Timo Haapaniemi

Ritva Pihlaja

Anne Simolinna

Erik Valros
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Porvoossa 6. päivänä huhtikuuta 2017

Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy AB
Tilintarkastusyhteisö

Timo Nummi
KHT

Tilintarkastuskertomus

KPMG Oy Ab
Töölönlahdenkatu 3 A
PL 1037
00101 HELSINKI

Puhelin 020 760 3000
www.kpmg.fi

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Uusimaa Keskinäisen Vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet LähiTapiola Uusimaa Keskinäisen Vakuutusyhtiön (y-tunnus 0224469-0) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyys voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esittäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonamme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidemme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidemme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvin tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonamme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatioissa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Porvoossa 6. huhtikuuta 2017

KPMG OY AB

Timo Nummi
KHT

Yhteystiedot

LähiTapiola Uusimaa

Piispankatu 30
06100 PORVOO

www.lahitapiola.fi